

Anvisningar för lokalfacklig verksamhet inom kommuner och regioner

(Fastställd av Psykologförbundets förbundsstyrelse i januari 2025)

Dessa anvisningar är avsedda att tydliggöra olika mandat och beslutsnivåer för lokalfacklig verksamhet i Psykologförbundet och hänvisar till vid varje tid gällande arbetsinstruktioner. Psykologförbundets kansli upprättar arbetsinstruktioner som är styrande för förtroendevaldas uppdrag och psykologföreningarnas verksamheter. Utöver arbetsinstruktioner finns också framtagna villkorspolitik och strategier som är vägledande för den lokala arbetstagarorganisationen. För den privata och den statliga sektorn, där Psykologförbundet inte är egen avtalspart, regleras den lokalfackliga verksamheten och partsställningen på ett annat sätt.

Lokal arbetstagarorganisation är en psykologförening. Central arbetstagarorganisation är Sveriges Psykologförbund.

Psykologförbundet centralt har ett övergripande ansvar för att Psykologförbundet som avtalsslutande part följer de lagar, regler och avtal som finns för förhandlingsverksamheten. Den lokala arbetstagarorganisationen har ansvar för det lokala arbetet och utgör länken till Psykologförbundet centralt.

Den lokala förhandlingsverksamheten ska hanteras lokalt och rådgivning och förhandlingshjälp ges av central nivå vid behov.

Lokal arbetstagarorganisation och lokalfackligt förtroendevalda

Enligt Psykologförbundets stadgar är psykologföreningen förbundets basorgan. Det innebär att psykologföreningarna har det övergripande ansvaret för Psykologförbundets lokala verksamhet och är Psykologförbundets lokala företrädare.

Förhandlingsarbetet har i lag och kollektivavtal med tiden förskjutits till den lokala nivån. Det har ställt allt högre krav på ett välfungerande samarbete mellan den lokala arbetstagarorganisationen och förbundet centralt, samt psykologföreningarnas funktion och arbetssätt, om medlemmarnas intressen ska kunna tillvaratas.

Psykologföreningen har löpande kontakter med både medlemmarna och arbetsgivaren och har därtill en oöverträffad kännedom om verksamheten och de lokala förutsättningarna. Psykologföreningarnas styrelser behöver organisera sig så att de har möjlighet att hantera det lokalfackliga arbetet.

Psykologföreningen är en ideell förening inom Psykologförbundets organisation. Föreningen ska tillämpa förbundets normalstadgar, med eventuella lokala kompletteringar som godkänts av förbundsstyrelsen. Föreningens styrelse utses av föreningens årsmöte och föreningens lokalfackligt förtroendevalda utses i sin tur av

styrelsen, som ska anmäla och avanmäla deras uppdrag till arbetsgivaren. Med anmälan till arbetsgivaren av deras uppdrag följer de rättigheter som anges i Lag om facklig förtroendemans ställning på arbetsplatsen (LFF). Bland annat har den fackligt förtroendevalda rätt till ledighet, i vissa fall betald av arbetsgivaren, för det fackliga uppdraget. De fackligt förtroendevalda agerar på psykologföreningens uppdrag, eller där sådan saknas på uppdrag från medlemmarna och Psykologförbundet centralt.

Som lokal arbetstagarorganisation ska psykologföreningen företräda de medlemmar i förbundet som är anställda hos den arbetsgivare där föreningen är verksam, en region eller en kommun.

När en psykologförening saknas kan Psykologförbundets kansli delegera lokalfackliga uppdrag till en enskild förtroendevald; exempelvis teckna lokala kollektivavtal, medverka i lönerevision och förhandlingar. På så sätt kan en lokalfacklig förtroendevald fungera som en lokalfacklig företrädare för Psykologförbundet. Detta uppdrag anmäls och avanmäls till arbetsgivaren av Psykologförbundets kansli.

De uppgifter som psykologföreningen har i egenskap av att vara lokal arbetstagarorganisation, den så kallade partsställningen, kan i vissa delar överlåtas till ett lokalt Sacoråd eller en AkademikerAlliansförening som får partsställning i dessa delar. Psykologföreningen verkar då tillsammans med andra Sacoförbund som inom ramen för samarbetet agerar gemensamt med ett fackligt mandat. Det är här viktigt att ha kunskap om vilka fackliga mandat man samarbetar om och vilka mandat som föreningen fortsatt självständigt ansvarar för.

Regler rörande psykologföreningarnas mandat och befogenheter

I Medbestämmandelagen (MBL) beskrivs vilka mandat en lokal respektive central arbetstagarorganisation har. En lokal arbetstagarorganisation i Sveriges Psykologförbunds fall är en psykologförening. Central arbetstagarorganisation är Sveriges Psykologförbund. Utöver beskrivna mandat i MBL ska förbundets arbetsinstruktioner följas.

Enligt MBL har en psykologförening följande huvudsakliga uppgifter;

- Förhandla med arbetsgivaren enligt MBL:s grundläggande förhandlingsregler. (10 -12§§). Lokal tvisteförhandling kan genomföras om det uppstår oenighet om tillämpningen av lag och avtal. Om psykologföreningen överväger att påkalla en tvisteförhandling, behöver föreningen skyndsamt kontakta Psykologförbundets kansli dels när det gäller att iaktta preskriptionsregler och dels eftersom rättsliga överväganden är nödvändiga.
- I förekommande fall, och på delegation från Psykologförbundet centralt, föra central förhandling med arbetsgivaren efter oenighet i den lokal förhandlingen. (14§)

Delegationsbeslut fattas av Psykologförbundets kansli efter bedömning i de enskilda fallet. Det sker vid principiellt viktiga frågor eller när nya omständigheter framkommit

- En skyldighet att möta arbetsgivaren i förhandlingar och besvara förhandlingsframställningar. (15-16§§)
- Få information av arbetsgivaren om verksamheten. (19§)
- Förhandla om och träffa lokala samverkansavtal samt andra lokala kollektivavtal (t ex semesterväxling, flexitidsavtal och avtal om facklig tid.) Lokala samverkansavtal ersätter MBL:s regler när det gäller relation och dialog mellan arbetstagarorganisationen och arbetsgivaren på den lokala nivån. (32§).
- Tolkningsföreträdare enligt MBL. Detta utövas av psykologföreningen efter godkännande från förhandlingschef på Psykologförbundets kansli. (33-35§§)

Lagen om anställningsskydd (LAS) och tillämpligt kollektivavtal ger den lokala arbetstagarorganisationen ett mandat i individrelaterade fackliga frågor. Utöver lag och avtalstext ska Psykologförbundets arbetsinstruktioner följas.

- Förhandla med arbetsgivaren i samband med arbetsbristsituationer. Uppkommer hos arbetsgivare risk för övertalighet skall den lokala arbetstagarorganisationen ta tillvara samtliga medlemmars intressen. En kontakt skall snarast etableras med Psykologförbundets kansli.
- Ta emot varsel från arbetsgivaren och påkalla överläggning vid uppsägningar på grund av personliga skäl och avsked. En kontakt skall snarast etableras med Psykologförbundets kansli för att säkerställa att berörda medlemmars rättigheter tillvaratas.
- Förhandla frågor som direkt berör en enskild medlems anställningsvillkor, exempelvis frågor om förflyttning.
- Ta emot varsel och påkalla överläggning i anslutning till tidsbegränsade anställningars upphörande och avbrytande av provanställningar.